

**ZALECENIA
WOJEWODY WIELKOPOLSKIEGO
DO POWIATOWYCH PLANÓW ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO**

- I. Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590 ze zm.) oraz w związku z wytycznymi zawartymi w zarządzeniu Nr 39 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 października 2010 r. w sprawie wytycznych do wojewódzkich planów zarządzania kryzysowego, powiatowe plany zarządzania kryzysowego powinny zawierać następujące elementy:

1. **Plan główny** zawierający w szczególności:

- a) **Charakterystykę zagrożeń oraz ocenę ryzyka wystąpienia, w tym dotyczących infrastruktury krytycznej, oraz map ryzyka i map zagrożenia**, rozumiane jako katalog zagrożeń wraz z określeniem prawdopodobieństwa ich wystąpienia.

Katalog zagrożeń zawarty w powiatowym planie zarządzania kryzysowego powinien odnosić się do zagrożeń, których skala, zasięg i charakter będą wymagały zaangażowania powiatowych struktur zarządzania kryzysowego. W katalogu powinny znaleźć się zagrożenia, które będą miały wpływ na sąsiednie powiaty, a także na obszar innych województw. Przy identyfikowaniu zagrożeń dopuszczalne jest posłużenie się metodami zastosowanymi przy opracowaniu raportu cząstkowego do Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego¹.

Prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożeń powinno być oszacowane zarówno w oparciu o doświadczenia historyczne dotyczące zagrożeń, które wystąpiły na terenie danego powiatu, jak i w oparciu o trendy i zagrożenia wynikające z rozwoju technologicznego, doświadczeń innych powiatów, a także sytuacji kryzysowych, które występują w innych województwach.

Dla określenia prawdopodobieństwa dopuszczalne jest stosowanie zarówno metod opisowych, jak i matematycznych – w zależności od doświadczenia i możliwości danej komórki organizacyjnej starostwa powiatowego/urzędu miasta właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego. Dopuszczalne i rekomendowane jest także posługiwanie się w tej kwestii wsparciem eksperckim.

Przy określaniu prawdopodobieństwa dopuszczalne jest zastosowanie parametrów opisanych w „Procedurze opracowywania raportu cząstkowego” do Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego.

Mapy ryzyka, rozumiane jako mapa lub opis przedstawiający potencjalne negatywne skutki oddziaływania zagrożenia na ludzi, środowisko, mienie i infrastrukturę, powinny zawierać przede wszystkim syntetyczne zobrazowanie wpływu jaki wystąpienie danego rodzaju zagrożenia może mieć na otoczenie. Dotyczyć też powinno zagrożeń, które mogą wystąpić łącznie lub jako skutek danej sytuacji kryzysowej. W przypadku zastosowania opisowej formy mapy ryzyka, powinna ona zostać ściśle powiązana z katalogiem zagrożeń, który mógłby mieć formę tabeli zawierającej zagrożenia, jego opis, prawdopodobieństwo i mapę ryzyka (rozumianą jako ocena skutków wystąpienia danego zdarzenia).

¹ Raport cząstkowy za województwo wielkopolskie oraz metodyka tworzenia raportu została przesłana do PCZK pocztą elektroniczną w trybie roboczym.

Mapy zagrożeń, rozumiane jako mapa przedstawiająca obszar geograficzny objęty zasięgiem zagrożenia z uwzględnieniem różnych scenariuszy zdarzeń. Przy określaniu prawdopodobieństwa wskazane jest zidentyfikowanie obszarów, które są szczególnie zagrożone (może to być teren całego powiatu, albo też tylko wybranych gmin w których prawdopodobieństwo jest szczególnie wysokie). Mapy te powinny odnosić się co do zasady, do scenariuszy tworzonych dla poszczególnych zagrożeń w raporcie cząstkowym do Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego. Nie ma potrzeby budowania innych scenariuszy dedykowanych dla planu zarządzania kryzysowego. Rekomendowane jest, by różnicowanie scenariuszy było oparte przede wszystkim o zasięg terytorialny zagrożenia (czy zagrożenie dotyczy obszaru gminy, kilku gmin, powiatu). Przy opracowywaniu scenariuszy należy także uwzględnić specyfikę terenów miejskich i wiejskich.

- b) **Zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa**, rozumianej jako zestawienie potencjalnych zagrożeń ze wskazaniem podmiotu wiodącego oraz podmiotów współpracujących przy działaniach dotyczących danego zagrożenia. Siatka bezpieczeństwa powinna być powiązana bezpośrednio z katalogiem zagrożeń.

Dla każdego zagrożenia powinna być wskazana jedna instytucja wiodąca. Liczba instytucji współpracujących nie jest limitowana. Można wprowadzić kategorię podmiotów działających na wezwanie, których współdziałanie nie jest niezbędne w każdej dającej przewidzieć się sytuacji danego rodzaju, jednak – biorąc pod uwagę możliwość wystąpienia takiego zapotrzebowania – dany podmiot powinien być przygotowany do działania, gdy – w ocenie instytucji wiodącej – będzie to konieczne.

Dopuszczalne jest tworzenie siatek bezpieczeństwa odnoszących się nie tylko do reagowania na dane zagrożenia, ale także do fazy przygotowania i usuwania skutków jego wystąpienia. Rozwiązanie takie jest szczególnie praktyczne w sytuacji zagrożeń, w których inne podmioty są odpowiedzialne za prewencję zagrożeń i usuwanie ich skutków, inne zaś za bezpośrednie reagowanie na daną sytuację kryzysową.

Zastosowanie takiego rozwiązania powinno uwzględniać konieczność zapewnienia maksymalnej funkcjonalności i przejrzystości każdej części planu zarządzania kryzysowego.

- c) **Zestawienie sił i środków** planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych wraz z oceną możliwości ich wykorzystania, rozumiane jako zwięzły opis zasobów, które mogą zostać wykorzystane w określonych przedziałach czasowych w sytuacji kryzysowej.

Tam gdzie to możliwe, należy określić także realny czas potrzebny na uruchomienie danych zasobów.

Dla zapewnienia funkcjonalności planu zestawienie to powinno być przygotowane w postaci stale aktualizowanej bazy danych. W wersji papierowej planu powinno znaleźć się odesłanie do przedmiotowej bazy, a także informacja o zasadach jej aktualizacji (częstotliwość, podmioty/osoby odpowiedzialne, źródła informacji), z zachowaniem przepisów w zakresie ochrony danych osobowych. Celem takiego podejścia jest zapewnienie możliwie realnych danych o siłach i środkach do wykorzystania w sytuacji kryzysowej.

2. **Zespół przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych**, w tym:

- a) **Zadania w zakresie monitorowania zagrożeń**, rozumiane jako określenie:
- struktur odpowiedzialnych za monitorowanie poszczególnych kategorii zagrożeń,
 - trybu pracy ww. struktur,
 - zakresu informacji, jakich można od nich oczekiwać,
 - trybu raportowania,
 - ogniw dyżurnych lub osób do kontaktu w sytuacji wystąpienia zagrożenia,
 - systemu wymiany informacji o zagrożeniach pomiędzy danymi strukturami a powiatowym centrum zarządzania kryzysowego;

- b) **Tryb uruchamiania niezbędnych sił i środków** uczestniczących w realizacji przedsięwzięć planowanych na wypadek sytuacji kryzysowej, rozumiany jako baza danych dysponentów zasobów wraz z zasadami dysponowania określonych zasobów.

Ten element planu powinien być powiązany funkcjonalnie z zestawieniem sił i środków planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych. Nie będzie traktowane jako błąd formalny połączenie ww. części planu.

- c) **Procedury reagowania kryzysowego**, określające sposób postępowania w sytuacjach kryzysowych, rozumiane jako procedury działania powiatowych centrów zarządzania kryzysowego, komórki organizacyjnej urzędu właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego oraz powiatowego zespołu zarządzania kryzysowego.

W tej części niezbędne jest powiązanie planu zarządzania kryzysowego z innymi planami obowiązującymi na terenie powiatu (w tym z planem operacyjnym funkcjonowania powiatu w warunkach zewnętrznego zagrożenia i wojny). Nie jest konieczne sporządzanie procedur postępowania odrębnie dla każdej kategorii zagrożeń. Jeżeli co do zasady działanie ww. struktur realizujących zarządzanie kryzysowe na poziomie powiatowym jest takie samo w różnych kategoriach zagrożeń (w zakresie wymiany informacji, wzmacniania służb dyżurnych, informowania osób funkcyjnych, trybu zwoływania zespołu zarządzania kryzysowego), zasadne jest stworzenie standardowej procedury operacyjnej powiatowego centrum zarządzania kryzysowego.

Należy unikać nadmiernego mnożenia procedur. Procedury reagowania kryzysowego powinny być praktycznym przewodnikiem dla osoby pełniącej dyżur w PCZK, jednak nie powinny przenosić na dyżurnego ciężaru podejmowania kluczowych decyzji dla reagowania w danej sytuacji.

W procedurach powinna być jasno określona lista zadań do zrealizowania przez ogniwa dyżurne, wraz ze wskazaniem momentów krytycznych, w których – na podstawie informacji zebranych przez PCZK – właściwe komórki analityczne dokonują oceny rozwoju zagrożenia i przygotowują rekomendacje do podjęcia decyzji przez właściwe osoby funkcyjne (kierownik PCZK, kierownik komórki organizacyjnej urzędu właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego, starosta) lub przez powiatowy zespół zarządzania kryzysowego.

- d) **Współdziałanie między siłami uczestniczącymi w realizacji przedsięwzięć planowanych na wypadek sytuacji kryzysowej** – ta część planu powinna być ściśle powiązana z siatką bezpieczeństwa i zawierać syntetyczne rozwinięcie informacji zawartych w siatce, przede wszystkim przez:

- określenie podstaw prawnych podejmowanych działań,
- wskazanie kierujących działaniami,
- określenie zakresu i trybu wymiany informacji,
- określenie zasad tworzenia sztabów dowodzenia.

W tej części mogą być zawarte także **ramowe zasady działania i harmonogram ćwiczeń** podmiotów współdziałających w realizacji przedsięwzięć planowanych na wypadek sytuacji kryzysowej.

3. Załączniki funkcjonalne Planu głównego określające:

- a) **Procedury realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego**, w tym związane z ochroną infrastruktury krytycznej, opisujące sposoby działania podmiotów realizujących zadania z zakresu zarządzania kryzysowego na obszarze powiatu.

W tej części planu powinny zostać zawarte procedury, odnośniki lub wyciągi z procedur działania w sytuacjach kryzysowych poszczególnych służb, straży i inspekcji realizujących zadania z zakresu zarządzania kryzysowego.

Załącznik ten powinien być powiązany funkcjonalnie z częścią planu dotyczącą współdziałania pomiędzy siłami uczestniczącymi w realizacji przedsięwzięć planowanych na wypadek sytuacji kryzysowej.

Powinien także zawierać informacje o infrastrukturze krytycznej przekazane przez Wojewodę o ile zaistnieje taka potrzeba wynikająca z wojewódzkiego planu zarządzania kryzysowego.

- b) **Organizację łączności** między podmiotami realizującymi zadania z zakresu zarządzania kryzysowego, która dotyczy struktur zaangażowanych w reagowanie kryzysowe, wraz z określeniem środków łączności, wykorzystywanych systemów i wskazaniem ich dysponenta, bądź administratora danego systemu. W tym załączniku powinny być określone także zapasowe systemy łączności, o ile takie funkcjonują. Ten załącznik powinien być ściśle powiązany z częścią planu dotyczącą współdziałania między siłami uczestniczącymi w realizacji przedsięwzięć planowanych na wypadek sytuacji kryzysowej.
- c) **Organizację systemu monitorowania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania**, rozumianego jako system powiązany funkcjonalnie z systemem wczesnego ostrzegania i systemem wykrywania i alarmowania. Ten załącznik w części dotyczącej organizacji monitorowania zagrożeń powinien zawierać odnośnik do części planu głównego poświęconej monitorowaniu zagrożeń.
- d) **Zasady informowania ludności o zagrożeniach i sposobach postępowania na wypadek zagrożeń**, z uwzględnieniem art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, ze zm.). W tej części należy syntetycznie opisać kto jest odpowiedzialny za informowanie ludności, w jakim trybie informowanie może się odbywać, jakie siły i środki mogą być w tym celu wykorzystywane, kto i w jakim trybie opracowuje i przekazuje wskazówki do informowania w danej sytuacji. W tej części należy zawrzeć także wzory komunikatów i ulotek informacyjnych, które mogą być wykorzystywane w sytuacji zagrożeń. Należy także określić tryb dystrybucji informacji (komunikaty w mediach, druk i kolportaż ulotek, organizacja przekazywania informacji do mediów, inne sposoby dystrybucji informacji).
- e) **Organizacja ewakuacji** z obszarów zagrożonych. Organizacja powinna być realizowana zgodnie z wytycznymi Szefa Obrony Cywilnej Kraju w przedmiotowym zakresie. W tym załączniku należy wskazać podmioty odpowiedzialne za ewakuację, tryb podejmowania decyzji o ewakuacji, określić problemy, które mogą wystąpić. W tej części planu należy zawrzeć formularze, które będą wykorzystywane przy przeprowadzaniu ewakuacji. Należy także dokonać oceny krótko i długoterminowych skutków ewakuacji, zarówno w stosunku do obszaru i obiektów, z których prowadzona jest ewakuacja, jak i terenu i obiektów docelowych ewakuacji.
- f) **Organizację ratownictwa, opieki medycznej i pomocy społecznej oraz pomocy psychologicznej**. Ten element planu musi być powiązany z wojewódzkim planem działania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne opracowanym zgodnie z ustawą z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. Nr 191, poz.1410, ze zm.). Załącznik ten powinien zawierać ogólne zasady organizacji pomocy społecznej i pomocy psychologicznej wraz ze wskazaniem podmiotów uczestniczących w realizacji tych zadań oraz zasad i możliwości ich realizacji. Ze względu na zróżnicowany charakter zagadnień, które powinny być zawarte w tym załączniku, każde z nich powinno być potraktowane odrębnie. Szczególną uwagę należy zwrócić na zagadnienie organizacji pomocy psychologicznej, które nie było obowiązkowym elementem obowiązującego dotychczas powiatowego planu reagowania kryzysowego. Rekomendowanym jest zbudowanie systemu pomocy psychologicznej w powiecie w oparciu o istniejące ośrodki interwencji kryzysowej.
- g) **Organizację ochrony przed zagrożeniami charakterystycznymi dla obszaru powiatu**, która powinna być powiązana z planami postępowania awaryjnego (np. wewnętrznymi

i zewnętrznymi planami operacyjno-ratowniczymi wykonywanymi na podstawie art. 260, ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. nr 62, poz. 627 ze zm.)) i szczegółowymi uregulowaniami dotyczącymi ochrony przed ww. zagrożeniami. Ta część planu musi być ściśle powiązana z katalogiem zagrożeń i mapami ryzyka.

- h) **Wykaz zawartych umów i porozumień** związanych z realizacją zadań zawartych w planie zarządzania kryzysowego, rozumianych jako porozumienia i umowy zawarte przez zarząd powiatu lub starostę.
 - i) Zasady i tryb oceniania i dokumentowania szkód, zawierający opis procedur i wykaz formularzy oraz zespołów wykorzystywanych przy szacowaniu strat i dokumentowania szkód.
 - j) **Procedury uruchamiania rezerw państwowych** powinny odnosić się wyłącznie do zasad i trybu wnioskowania przez starostę o uruchomienie przedmiotowych rezerw.
 - k) **Wykaz infrastruktury krytycznej** znajdującej się na terenie powiatu z podziałem na gminy, objętej planem zarządzania kryzysowego – wykaz zostanie przesłany odrębnym pismem po uzyskaniu przez Wojewodę od dyrektora Rządowego Centrum Bezpieczeństwa *Wyciągu z wykazu obiektów, instalacji i systemów infrastruktury krytycznej*, o ile na terenie powiatu znajduje się infrastruktura określona w przedmiotowym wykazie.
 - l) **Priorytety w zakresie ochrony oraz odtwarzania infrastruktury krytycznej** – jak wyżej. Ta część planu powinna zostać uzupełniona po opracowaniu tego elementu w ramach Wojewódzkiego Planu Zarządzania Kryzysowego. Priorytety odtwarzania infrastruktury krytycznej będą pochodzić z Wojewódzkiego Planu Zarządzania Kryzysowego.
- II. Przy sporządzaniu planu należy kierować się przede wszystkim kryterium funkcjonalności, co oznacza, że plan powinien być maksymalnie użyteczny w sytuacji kryzysowej.
- Konstrukcja planu powinna być taka, aby osoba z niego korzystająca mogła jak najszybciej dotrzeć do informacji potrzebnych do rozpoczęcia wdrażania procedur niezbędnych do uruchomienia w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej.
- Wykaz oraz kształt procedur powinien umożliwiać sprawne korzystanie z nich w sytuacji, gdy niezbędne jest szybkie i sprawne reagowanie kryzysowe.
- III. Należy dążyć do maksymalnej użyteczności planu zarządzania kryzysowego zwłaszcza w części dotyczącej reagowania kryzysowego. Plan powinien być podzielony na funkcjonalne, jasno oznaczone foldery z zastosowaniem systemu indeksów lub oznaczeń kolorystycznych.
- IV. W planie należy używać czytelnego, zrozumiałego języka. Należy unikać używania skrótów i zwrotów żargonowych. Działania powinny być opisywane w sposób możliwie najbardziej jasny. W miarę możliwości, każda instrukcja, procedura czy aneks powinny być konstruowane według tego samego schematu i zawierać ten sam układ treści. W opracowaniu planu zarządzania kryzysowego zaleca się stosowanie formy procedury z aplikacji komputerowej C3M.
- V. Potwierdzeniem uzgodnienia planu z kierownikami jednostek organizacyjnych planowanych do wykorzystania przy realizacji przedsięwzięć określonych w planie powinny być: pieczęć na karcie uzgodnień oraz podpis złożony w obrębie tej pieczęci przez kierownika właściwej jednostki.

- VI. Cykl planowania powiatowych planów zarządzania kryzysowego nie może być dłuższy niż 2 lata. Podmioty uczestniczące w realizacji zadań zawartych w powiatowym planie zarządzania kryzysowego powinny zostać zobowiązane do bezzwłocznego sygnalizowania potrzeby dokonania zmian w planie. Zawartość planu powinna być modyfikowana pod wpływem m.in. wniosków z rzeczywistych sytuacji kryzysowych, ćwiczeń i szkoleń.
- VII. Zaktualizowany plan podlega zatwierdzeniu przez Wojewodę.